

Poznámka k „Prohlášení Iniciativy pro vzdělávání a vědu“

Vážení signatáři Prohlášení Iniciativy pro vzdělávání a vědu.

Se zájmem jsem si přečetl váš text z 26. srpna 2010. Dobře chápu pohnutky, které vás k jeho napsání vedly, a také se ztotožňuji s převážnou většinou myšlenek v něm obsažených. S jednou věcí si však dovoluji nesouhlasit. Její realizaci bych totiž pokládal za velmi nešťastnou. Jedná se o následující část textu vašeho Prohlášení:

„a rozdělení vysokých škol na „učící“ a „výzkumné“ s rozdílným způsobem financování“

Tato myšlenka v rukou politika může rozpoutat svaté nadšení náprav starých křivd tím, že se budou páchat křivdy nové. Věřím, že to nikdo z nás nechce. Svoje obavy se pokusím vysvětlit na následujícím příkladu z mého okolí.

Západočeská univerzita v Plzni (ZČU) jako celek se v hodnocení vědecké výkonnosti přepočtené na jednoho zaměstnance dlouhodobě neumísťuje na lichotivém místě. Většina vědeckých výsledků ZČU je tvořena její Fakultou aplikovaných věd (FAV), která je co do počtu zaměstnanců jen malou částí celé univerzity. Na FAV se pěstují obory, jejichž výsledky snesou srovnání s výsledky podobných pracovišť nejen na Univerzitě Karlově, Masarykově univerzitě, ČVUT, ale i v zahraničí. Svědčí o tom i skutečnost, že v poslední době řada ocenění za vědu a výzkum, a to od cen studentských až po ty seniorské, skončila právě na FAV (Česká hlava, Cena ministryně školství, Stipendium L'Oreal, ...). O vědeckém potenciálu FAV svědčí také to, že v soutěži o evropská centra excelence v rámci VaVpl se po hodnocení domácím i zahraničním panelem umístil fakultou podávaný projekt NTIS na prvním místě. Vedle známých vědeckých osobností působí na této fakultě nezanedbatelný počet pracovníků ve věku 30 až 40 let, kteří se postavili na vlastní nohy díky Programu na posílení vědy a výzkumu na VŠ (tzv. 250-tka), výzkumným záměrům, výzkumným centřům, ale i zahraničním grantům a společným projektům s průmyslem. Označení ZČU za „učící“ univerzitu a nastavení příslušného režimu financování by znamenalo značné omezení nebo konec těchto aktivit. Jsem přesvědčen o tom, že co do vědecké výkonnosti i potenciálu si FAV vede lépe než některé fakulty na univerzitách, které mají ambice stát se univerzitami „výzkumnými“. Proto nevidím žádný důvod k tomu, proč by se měly univerzity „nálepkovat“ a na základě toho některé fakulty (z učících univerzit) diskvalifikovat a jiné (z výzkumných univerzit) neprávem zvýhodňovat. I regionální univerzita typu ZČU by měla mít možnost dovolit si ten luxus být v něčem výjimečná. Byť jen v relativně nízkém počtu oborů.

Kromě zahraničních institucí FAV dlouhodobě spolupracuje s jinými fakultami v ČR i s ústavu Akademie věd ČR. Svědčí o tom nejen uzavřené smlouvy, ale i společné vědecké práce. Vámi navrhované označení vysokých škol a hlavně důsledky z toho plynoucí, by znamenaly citelné narušení těchto svazků. Došlo by tím k popření toho, co píšete ve svém Prohlášení o konkurenčním prostředí a spolupráci výzkumných pracovišť.

Jsem proti jakémukoli cejchování vysokých škol, neboť si myslím, že jeho kritéria jsou velmi nejasná. Zároveň by to v podstatě znamenalo mocensky shora prosazenou reformu, o které se zmiňujete jako o nežádoucím jevu minulosti a současnosti v jiné části svého textu.

Vážení signatáři, věřím, že chápete moje obavy. Pokud dojde k tomu, co navrhuje, budu to považovat za křivdu. Nejde jen o mou osobu. Samozřejmě mi bude líto v závěru mé aktivní kariéry vidět, jak smutně končí to, co jsem v průběhu dvou desetiletí se svými kolegy pracně budoval. Dvojnásob mi bude líto, že se tomu tak stane na základě označení, které si vyslouží celá škola. Nejvíce mi ale bude líto mladších kolegů, o kterých jsem se zmínil výše. A to nejen těch, kteří pracují v Plzni. FAV jsem uvedl jako příklad, neboť zde dlouhá léta působím. Existují však další fakulty a mladé týmy, které vznikly v posledních patnácti letech s podporou tolik kritizovaných programů. Tyto týmy prokázaly, že mají právo na svoji existenci a spravedlivé ocenění své práce.

S úctou

Pavel Drábek

V Plzni 27. září 2010